

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-346-5-83>

УДК 346.543

САМОЙЛЕНКО Богдан

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0009-0006-2380-314X>

ЛЯШЕНКО Оксана

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0000-0001-5489-815X>

ЗУБКО Віталій

ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права»

<https://orcid.org/0009-0003-9485-0486>

ЛЕБЕДИНСЬКА Олена

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

<https://orcid.org/0000-0001-7110-5211>

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛА В УМОВАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті досліджено питання інвестиційної політики, спрямованої на соціальне житло, як потужного фактору зміцнення національної безпеки країни. Результати дослідження показують, що забезпечення соціальним житлом в Україні є не просто соціальною ініціативою, або гуманітарним викликом, а стратегічним інструментом для стабілізації соціально-трудових відносин (до речі, і не лише під час війни, а й у післявоєнний період). Житлова безпека має вирішальне значення, оскільки її відсутність перешкоджає працевлаштуванню, демотивує людей до повернення і, відповідно, гальмує ефективне економічне відновлення. Зауважено, що, не зважаючи на значні відмінності у житловій політиці урядів окремих країн-членів ЄС, більшість з них все ж таки мають спільну особливість, яка полягає у прагненні збалансувати соціальний захист із системною мотивацією. Основним стимулом є передача соціального житла в оренду, а не у власність, що спонукає орендарів докладати власних зусиль для поліпшення умов проживання і, у свою чергу, дозволяє надати допомогу максимально широкому колу осіб, що належать до числа соціально незахищених верств населення.

Визначено, що в умовах військової агресії, міграційних процесів, руйнування інфраструктури (тобто тих, що становлять загрозу національній безпеці), інвестиційна політика держави є критично важливим, стратегічним інструментом щодо забезпечення ефективного відновлення та сталого розвитку фонду соціального житла. Встановлено, що державна інвестиційна політика за таких умов може вважатися ефективною тільки тоді, коли буде переорієнтованою з класичних економічних цілей на досягнення соціальної стабільності та стійкості відносно безпечних регіонів. Доведено, що хоча соціальне житло не має на меті отримання прибутку, воно все ж таки має значний інвестиційний потенціал для економіки та держави в цілому, оскільки створює позитивні зовнішні ефекти та стимулює розвиток суміжних галузей. Обґрунтовано, що інвестиції у соціальне житло, які значно впливають на задоволення базових потреб соціально вразливих груп населення, набувають статусу критичних інвестицій безпекового характеру.

Ключові слова: житловий фонд, економічна стабільність, інвестиції, інвестиційна політика, національна безпека, соціальне житло, соціальний захист.

SAMOILENKO Bohdan, LYASHENKO Oksana

Lesya Ukrainka Volyn National University

ZUBKO Vitaliy

Higher Educational Institution "International University of Business and Law"

LEBEDYNSKA Olena

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

STATE INVESTMENT POLICY AS A TOOL FOR THE RESTORATION AND DEVELOPMENT OF SOCIAL HOUSING IN THE CONTEXT OF NATIONAL SECURITY

The article examines the issue of investment policy in social housing as a crucial factor in enhancing the country's national security. The results of the study show that providing social housing in Ukraine is not just a social initiative or a humanitarian challenge, but a strategic tool for stabilizing social and labor relations (by the way, not only during the war, but also in the post-war period). Housing security is of crucial importance, since its absence hinders employment, discourages people from returning, and, accordingly, slows down effective economic recovery. It is noted that, despite significant differences in the housing policies of individual EU member states' governments, most of them still share a common feature: the desire to balance social protection with a motivation system. The main incentive is the transfer of social housing for rent, rather than ownership, which encourages tenants to make their own efforts to improve living conditions and, in turn, allows them to assist a broad range of people belonging to socially vulnerable groups within the population. It has been determined that, in conditions of military aggression, migration processes, and infrastructure destruction (i.e., those that pose a threat to national security), the state's investment policy is a critically essential and strategic tool for ensuring the effective restoration and sustainable development of the social housing fund. It has been established that state investment policy under such conditions can be considered adequate only when it is reoriented from classical economic goals to achieving social stability and resilience in relatively safe regions. It has been proven that, although social housing is not aimed at generating a profit, it still has significant investment potential for the economy and the state, as it creates positive externalities and stimulates the development of related industries. It is substantiated that investments in social housing, which significantly affect the satisfaction of the basic needs of socially vulnerable groups of the population, acquire the status of critical security investments.

Keywords: housing stock, economic stability, investments, investment policy, national security, social housing, social protection.

Стаття надійшла до редакції / Received 11.09.2025

Прийнята до друку / Accepted 11.10.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Необхідність забезпечення гармонійного розвитку соціальної сфери та економіки України в довгостроковій перспективі (як у період воєнних дій, так і післявоєнного відновлення) зумовлює актуальність теми дослідження. На сьогодні в країні значних руйнувань зазнав житловий фонд, критична інфраструктура, спостерігаються масові внутрішні переміщення населення, що є прямим наслідком повномасштабного вторгнення. Така ситуація поставила перед державою гостру потребу у формуванні дієвих механізмів інвестування у відновлення житлової та критичної інфраструктури, в першу чергу, соціального житла для вразливих верств населення (внутрішньо переміщені особи, молодь, багатодітні, малозабезпечені сім'ї та ін.).

Не секрет, що стабільність у житловій сфері є фундаментом для зниження соціальної напруги, формування довіри до держави та відродження трудового потенціалу. У цьому контексті зазначимо, що інвестиційна політика виступає не лише як економічний інструмент, а й як стратегічний важіль зміцнення національної безпеки. Оптиміальне залучення вітчизняних і іноземних інвестицій дозволяє відновлювати зруйновані громади, створювати нові робочі місця та забезпечувати збалансований регіональний розвиток.

В цілому, забезпечення соціальним житлом в Україні є не просто соціальною ініціативою, або гуманітарним викликом, а стратегічним інструментом для стабілізації соціально-трудових відносин (до речі, і не лише під час війни, а й у післявоєнний період). Житлова безпека має вирішальне значення, оскільки її відсутність перешкоджає працевлаштуванню, демотивує людей до повернення і, відповідно, гальмує ефективне економічне відновлення.

Отже зауважимо, що для успішної відбудови країни надзвичайно важливо інтегрувати інвестиційну політику в загальну систему національної безпеки, використовуючи економічні, соціальні та інституційні важелі. Її ефективна реалізація може сприяти формуванню стійкої моделі соціального житлового забезпечення, яка була б здатна відповісти на сучасні виклики та забезпечити стабільність і розвиток українського суспільства на довгу перспективу.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Різні аспекти щодо механізмів забезпечення соціальним житлом, його фінансування розкрито у працях багатьох вітчизняних науковців, серед яких: К. Ілляшенко, Т. Ілляшенко, Т. Пожуєва, Н. Семенов, О. Товстуха та ін. Проте, зважаючи на сучасні виклики, важливість і перспективність цієї теми для України у воєнний період та період післявоєнного відновлення, ці питання потребують подальшого поглибленого дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні інвестиційної політики держави як інструменту відновлення та розвитку соціального житла в умовах національної безпеки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

В основі парадигми розвитку міст, яка була сформульована у 2009 році Європейською агенцією з охорони довкілля Європейського Союзу, покладено розуміння того факту, що орієнтація на високу якість життя населення є визначальною ознакою ефективності і кінцевою метою всього комплексу заходів, проєктів та програм, що впроваджуються у європейських містах та міських агломераціях [1].

При цьому слід враховувати, що сприяння комфортному та якісному проживанню у європейських міських центрах є неможливим без забезпечення гідних житлових умов. Особлива увага приділяється тому, що в країнах ЄС висока якість життя та комфорт громадян повинні забезпечуватися шляхом скоординованої реалізації трьох однаково важливих напрямків: міського планування, соціально-економічного розвитку та гарантування доступу до належного житла.

Справедливим є зауважити, що, як не є однаковими національні системи соціального захисту громадян в цілому, так і значно відрізняються житлові політики урядів окремих країн-членів ЄС. Проте більшість урядів мають спільну особливість, яка полягає у прагненні збалансувати соціальний захист із системою мотивації. Основним стимулом є передача соціального житла в оренду, а не у власність, що спонукає орендарів докладати власних зусиль для поліпшення умов проживання і, у свою чергу, дозволяє надати допомогу максимально широкому колу осіб, що належать до числа соціально незахищених верств населення.

Що стосується українського суспільства, то право на житло для соціально незахищених громадян, гарантоване статтею 47 Конституції [2] (шляхом надання житла державою, або органами місцевого

самоврядування за доступну плату), залишається переважно декларативним. Свої корективи в цей процес внесли й військові дії, які відбуваються в Україні з 2014 року.

Російська військова агресія стала найбільшим випробуванням для політики житлового забезпечення та соціального захисту України. Зростання масштабів бідності, збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, загострення болючих питань, пов'язаних з майновим розшаруванням і безпритульністю під час війни загострили питання не лише щодо фізичного відновлення житлового фонду, а й розробки інноваційної моделі житлового забезпечення. У цьому контексті соціальне житло набуває статусу стратегічного, системного інструменту, який виходить за рамки простих тимчасових заходів, а одночасно забезпечує соціальну безпеку, сприяє інтеграції вразливих груп і сприяє формуванню якісно нових суспільних цінностей [Семенов].

За сучасних умов соціальне житло перетворюється на головний чинник суспільної згуртованості та стабільності. Його вплив виходить за межі добробуту окремих родин, охоплюючи перспективи розвитку цілих громад і держави. Отже, подальший аналіз соціального житла в контексті соціальної та інноваційної політики дасть змогу точніше окреслити його потенційні можливості та ефективні механізми впровадження.

Вважаємо, що в умовах військової агресії та її наслідків, забезпечення житлом набуває стратегічного значення. На підтвердження цієї думки слід сказати:

по-перше, швидке вирішення житлової проблеми для ВПО є критично важливим для їх інтеграції та запобігання перенавантаженню регіонів;

по-друге, надання житла військовим та постраждалим підтримує їхній моральний дух та віру в державну підтримку;

по-третє, інвестиції в будівництво стимулюють економіку, створюють робочі місця та допомагають уникнути економічної кризи, що також є елементом національної безпеки країни.

Щодо поняття «соціальне житло», то, наприклад, Н. Семенов його визначає як інструмент інклюзивної житлової політики (на державному та місцевому рівнях), покликаний гарантувати доступне та якісне житло малозабезпеченим і вразливим верствам населення. При цьому, його застосування базується на створенні нових суспільних цінностей, таких як рівність, справедливість, доступність, повага, безпека та суспільна єдність. Більш того, Н. Семенов наголошує, що надання житлу статусу «соціального» надає йому особливої конотації. Тому, на противагу традиційним об'єктам житла, які є джерелом доходу (прибутку), соціальне житло розглядається як благо для суспільства, а не як товар для продажу [8].

Т. Пожурева розглядає інший підхід до поняття «соціальне житло». Звертаючись до концепції «житло як право» (right to housing), дослідниця наголошує, що воно є не лише соціальним благом, а «необхідною умовою економічної активності та відтворення людського капіталу» [3].

Зважаючи на тему нашого дослідження зауважимо, що потенціал соціального житла як соціального блага полягає у його здатності ефективно виконувати функції соціального захисту, протидії бідності та нерівності (у контексті соціальної політики), а також стимулювати супутні економічні процеси, не будучи орієнтованим на комерційний прибуток (у контексті інвестиційної політики) (рис. 1).

Варто зазначити, що соціальне житло в контексті традиційної соціальної політики держави розглядається передусім як інструмент соціального захисту та реалізації конституційного права на житло (або права на достатній життєвий рівень). Серед основних його характеристик слід назвати, в тому числі:

функції соціального захисту, основною з яких є забезпечення гідних та безпечних умов проживання для найбільш вразливих категорій населення (малозабезпечені, особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені особи тощо), які не можуть придбати або орендувати житло на ринкових умовах;

протидія бідності та злидням, а саме зменшення частки витрат на житло в сімейному бюджеті, що вивільняє кошти для задоволення інших базових потреб (їжа, освіта, здоров'я). Такий підхід мінімізує соціальну нерівність;

соціальна інтеграція, тобто допомога у реінтеграції маргіналізованих груп, забезпечення їхньої стабільності та доступу до соціальної інфраструктури (школи, лікарні, транспорт);

зменшення соціальної напруги. Йдеться про те, що надання житлової безпеки зменшує соціальну напруженість у суспільстві, пов'язану з проблемою бездомності та житлової кризи;

некомерційний характер. Житло надається у найм за ціною, істотно нижчою за ринкову (пільговий найм), без права приватизації (за класичною моделлю), що підтверджує його статус суспільного блага, а не товару.

Зауважимо, що хоча соціальне житло не має на меті отримання прибутку, воно все ж таки має значний інвестиційний потенціал для економіки та держави в цілому, оскільки створює позитивні зовнішні ефекти та стимулює розвиток суміжних галузей. У контексті інвестиційної політики держави основними характеристиками його потенціалу є, в тому числі:

стимулювання будівельної галузі, оскільки інвестиції у будівництво соціального житла (державні чи приватні) створюють попит на будівельні послуги, матеріали та робочу силу, що, у свою чергу, є інвестицією у місцеву економіку;

економічна стабільність, обумовлена тим, що формування великого житлового фонду соціального призначення, ізольованого від коливань ринку, зменшує спекулятивний тиск на комерційному ринку оренди та продажу житла;

покращення людського капіталу, бо належні житлові умови (інвестиція у якість життя) позитивно впливають на здоров'я, продуктивність праці та освітні результати населення країни, що є довгостроковою інвестицією в людський капітал;

реінвестування та револьверні фонди [7] – це популярний у всьому світі фінансовий інструмент, який дозволяє отримати кошти на різноманітні проекти. Кошти, отримані від пільгової оренди соціального житла, можуть бути спрямовані (реінвестовані) в утримання наявного фонду та будівництво нового соціального житла, створюючи фінансову стійкість системи;

партнерство з приватним сектором (ППП). Мова йде про можливість залучення приватних інвестицій через механізми державно-приватного партнерства (наприклад, державні субсидії приватним забудовникам в обмін на здачу частини житла за соціальними цінами). Це зменшує пряме бюджетне навантаження.

Рис. 1. Характеристика потенціалу соціального житла як соціального блага у контексті соціальної та інвестиційної політики держави

Джерело: складено автором.

Слід зазначити, що інвестиційна політика держави, як головний інструмент соціально-економічної стабілізації, в умовах воєнного та післявоєнного відновлення набуває особливого значення. А отже, розвиток системи соціального житла є одним із пріоритетних напрямів такої політики, що сприяє задоволенню базових потреб населення, підвищенню рівня соціальної безпеки та формуванню передумов для сталого економічного зростання. Ефективна реалізація інвестиційних рішень у сфері житлового будівництва в умовах, що склалися, вимагає цілісного підходу, який охоплює фінансові, правові, інституційні та соціальні аспекти державного управління.

На нашу думку, з метою комплексного розуміння сутності державної інвестиційної політики у сфері соціального житла доцільно виокремити її основні структурні елементи, їх зміст та очікувані результати впливу на стан національної безпеки, що узагальнено у таблиці нижче (табл. 1).

У даній таблиці через аналіз очікуваних результатів показано вплив на національну безпеку держави, в цілому відображено системний підхід до формування інвестиційної політики на державному рівні у сфері соціального житла. На нашу думку, кожен із представлених структурних елементів виконує важливу функцію у забезпеченні стійкого розвитку та національної безпеки. Взаємодія нормативно-правового забезпечення, фінансових ресурсів, інституційної координації та соціально-економічних результатів створює підґрунтя для ефективного використання інвестиційного потенціалу держави.

Таблиця 1.

Структурні компоненти інвестиційної політики держави у сфері соціального житла

<i>Складові</i>	<i>Їх характеристика</i>	<i>Вплив на національну безпеку</i>
Цільова спрямованість інвестиційної політики	Формування довгострокової державної стратегії розвитку соціального житла; пріоритет підтримки вразливих верств населення; забезпечення доступності житла у регіонах, які постраждали від війни.	Зміцнення соціальної стабільності, зниження соціальної напруги, підвищення рівня довіри до держави.
Джерела фінансування інвестиційних програм	Державний та місцеві бюджети; міжнародна фінансова допомога; приватно-державне партнерство; інвестиції фінансових установ і фондів розвитку.	Диверсифікація фінансових потоків, підвищення стійкості фінансування житлових програм.
Механізми реалізації інвестиційної політики	Цільові програми (наприклад, «Велике відновлення»), створення спеціальних інвестиційних фондів, залучення забудовників через державно-приватні контракти, пільгове кредитування.	Ефективне використання ресурсів, прискорення відновлення житлового фонду.
Інституційне забезпечення	Діяльність профільних міністерств (Мінрегіон, Мінекономіки), агенцій розвитку, муніципальних структур, інвестиційних рад.	Координація дій усіх учасників процесу; підвищення результативності державної політики.
Нормативно-правова база	Закони України «Про інвестиційну діяльність» [5], «Про державно-приватне партнерство» [4], «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [6], державні стандарти будівництва.	Формування правових гарантій реалізації інвестиційних проєктів; зниження ризиків для інвесторів.
Соціально-економічний ефект від реалізації політики	Створення робочих місць у сфері будівництва, підвищення якості життя населення, розвиток місцевої інфраструктури.	Економічне відновлення регіонів, підвищення рівня соціальної безпеки та стійкості держави.
Ризики та обмеження	Недостатнє фінансування, бюрократія, військові ризики, відсутність системного контролю.	Зниження ефективності інвестицій, загроза зриву житлових програм.
Напрями вдосконалення	Запровадження електронних платформ моніторингу, стимулювання участі приватного сектору, залучення міжнародних донорів, адаптація політики до воєнних та післявоєнних умов.	Підвищення прозорості, ефективності та довгострокової результативності державної інвестиційної політики.

Джерело: складено автором.

Варто зауважити, що особливого значення набуває диверсифікація джерел фінансування та впровадження державно-приватного партнерства, які дозволяють не лише зменшити навантаження на бюджет, але й забезпечити прозорість і стабільність реалізації житлових програм. Результатом реалізації такої політики вважаємо формування не лише житлового фонду, а й зміцнення соціальної згуртованості, економічної безпеки, та, що є вкрай важливим, довіри громадян до владних інституцій. Все вказане складає основу післявоєнного відновлення України.

На нашу думку, зважаючи на проведені дослідження, вдається доцільним уточнити поняття інвестиційної політики держави як інструменту відновлення та розвитку соціального житла в умовах національної безпеки як комплексу заходів, стратегій та інструментів, що розробляє та впроваджує держава для залучення, спрямування та ефективного використання інвестиційних ресурсів (як державних, так і недержавних). При чому метою такої діяльності є:

відновлення та розбудова фонду соціального житла (будівництво нового, реконструкція пошкодженого, надання пільгових кредитів/компенсацій);

забезпечення доступу до бюджетного житла найбільш вразливим категоріям населення (ВПО, військовослужбовці, малозабезпечені та ін.);

підтримка національної безпеки через досягнення соціальної стабільності (оскільки задоволення базової потреби в житлі зменшує соціальну напругу), економічного розвитку (завдяки активізації будівельної галузі) та запобігання гуманітарним кризам (через швидке забезпечення житлом в умовах військових дій чи їх наслідків).

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Таким чином, в умовах військової агресії, міграційних процесів, руйнування інфраструктури (тобто тих, що становлять загрозу національній безпеці), інвестиційна політика держави є критично важливим, стратегічним інструментом щодо забезпечення ефективного відновлення та сталого розвитку фонду соціального житла. Державна інвестиційна політика за таких умов може вважатися ефективною тільки тоді, коли буде переорієнтованою з класичних економічних цілей на досягнення соціальної стабільності та стійкості відносно безпечних регіонів. Інвестиції у соціальне житло, які значно впливають на задоволення базових потреб соціально вразливих груп населення, набувають статусу критичних інвестицій безпекового характеру.

Література

1. Ілляшенко К. В., Ілляшенко Т. О., Товстуха О. В. Європейський досвід фінансування соціального житла як інструмент забезпечення сталого розвитку міст України. *Вісник Сумського державного університету*. Серія Економіка. 2021. № 1. С. 163–172. DOI: <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-19>
2. Конституція України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Пожуєва Т. Механізм забезпечення соціальним житлом як інструмент регулювання соціально-трудових відносин у воєнний та післявоєнний час. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 2. URL: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B5%D1%82%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/6407-6565683606-1-PB.pdf> DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.583>
4. Про державно-приватне партнерство: Закон України № 4510-IX від 19.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <http://www.singlewindow.org/docs/49?lang=ukr>
6. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
7. Револьверні фонди – фінансова підтримка ОСББ для впровадження енергоефективних заходів у багатоквартирних будинках. URL: <https://eefund.org.ua/novyny/revolverni-fondy-finanova-pidtrymka-osbb-dlya-vprovadzhennya-energoefektyvnyh-zahodiv-u-bagatokvartirnyh-budynkakh/>
8. Семенов Н. О. Соціальне житло як стратегічний елемент соціальної та інклюзивної політики держави. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича*. Серія Економіка. Вип. 1. 2023. URL: <file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B5%D1%82%D1%8F%D0%BD%D0%B0/Downloads/15.pdf> DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2023-1-13>

References

1. Illiashenko, K. V., Illiashenko, T. O., & Tovstukha, O. V. (2021). Yevropeyskyi dosvid finansuvannya sotsialnoho zhytla yak instrument zabezpechennia staloho rozvytku mist Ukrainy [European experience in financing social housing as an instrument for ensuring sustainable urban development in Ukraine]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*, 1, 163–172. <https://doi.org/10.21272/1817-9215.2021.1-19>
2. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (n.d.). <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>
3. Pozhuieva, T. (2025). Mekhanizm zabezpechennia sotsialnym zhytloom yak instrument rehuliuвання sotsialno-trudovykh vidnosyn u voiennyi ta pisliavoiennnyi chas [Mechanism of providing social housing as an instrument of regulating social-labour relations during war and post-war periods]. *Ekonomichnyi analiz*, 35(2). <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.583>
4. Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrainy No. 4510-IX vid 19.06.2025 [On Public-Private Partnership: Law of Ukraine No. 4510-IX of June 19, 2025]. (2025). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
5. Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy vid 18.09.1991 No. 1560-XII [On Investment Activity: Law of Ukraine No. 1560-XII of September 18, 1991]. (1991). <http://www.singlewindow.org/docs/49?lang=ukr>
6. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib: Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 No. 1706-VII [On Ensuring the Rights and Freedoms of Internally Displaced Persons: Law of Ukraine No. 1706-VII]. (2014). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
7. Revolverni fondy – finansova pidtrymka OSBB dlia vprovadzhennia enerhoefektyvnykh zakhodiv u bahatokvartirnykh budynkakh [Revolving funds – financial support for HOAs to implement energy efficiency measures in apartment buildings]. (n.d.). <https://eefund.org.ua/novyny/revolverni-fondy-finanova-pidtrymka-osbb-dlya-vprovadzhennya-energoefektyvnyh-zahodiv-u-bagatokvartirnyh-budynkakh/>
8. Semenov, N. O. (2023). Sotsialne zhytlo yak stratehichnyi element sotsialnoi ta inkluzyvnoi polityky derzhavy [Social housing as a strategic element of the state's social and inclusive policy]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho natsionalnoho universytetu imeni Yurii Fedkovycha. Seriya Ekonomika*, 1. <https://doi.org/10.32782/ecovis/2023-1-13>